

limitat gama de mijloace comice. Erou popular, din categoria „servitorilor”, Scapin e o ripostă vie a geniului poporului, la inteligența prețioasă și sterilă a aristocrației și burgheziei parvenite. Ceea ce pentru cavaleri de tipul lui Octave și Léandre sau pentru burghezii Argante și Géronte constituie probleme insolubile, pentru Scapin nu e decât un prilej de desfășurare a ingeniozității, a deșteptăciunii, a vervei, a gustului pentru farsă. Ștefan Bănică s-a mișcat cu destulă eleganță și sprinteneală, dar n-a fost acel havuz perpetuu de voce bună și agerime care e Scapin, n-a avut hazul convenit. Considerăm acest fapt și ca o deficiență a regizorului Harry Eliad, care n-a izbutit să „elibereze” toate resursele comice ale actorului. De aceea, centrul de putere comică s-a mutat pe compoziția izbutită a lui Dumitru Palade (Sylvestre), care a conturat cu mult aplomb falsa prostie a unui servitor, de fapt din aceeași familie a lui Scapin. De asemenea reușită, compoziția lui Moș Negoescu (Géronte). E firesc ca în scena bastonării lui Géronte să se ridă: dar s-a ris mai mult de expresia comică a lui Negoescu, decât de situația în care-l pune răzbunarea lui Scapin. Din restul distribuției s-a reliefat Victor Bucurescu (Argante), cu rezerve asupra emisieii vocale prea susținute în forță, dar mai ales Lupu Buznea (Octave), care s-a dovedit

un excelent interpret de amorezi moliereschi, discret, atent la nuanțe, cald cînd e nevoie, cu echilibrat simț al comicității. În sens negativ, s-a făcut remarcată Elena Nica Huzum (Zerbinette), datorită frivolității excesive și rîsului supărător de forțat pe care le-a împrumutat personajului.

Decorul Eugeniei Buiuc Marinescu a acordat mult spațiu de joc actorilor, reducîndu-se la trei panouri pictate (două laterale și un fundal) și un element — ne lipsit — de fîntînă. Bine aerat, decorul a fost servit și de lumina plină care a înviorat climatul locului în care se petrece acțiunea (Napoli).

Pentru ambele teatre, spectacolele acestea au constituit un prim pas de acomodare cu comedia molierească. Un pas destul de reușit, în linii mari, grație faptului că s-a plecat de la valorile realiste ale textelor și nu de la false premise „stilistice”.

De unde, putem trage concluzia că pentru a-l reprezenta fidel pe Molière, e neapărat necesară o bună tălmăcire. Înainte de a fi o problemă de montare, de artă spectacologică, Molière rămîne o problemă de condiție și calitate a versiunii românești. Iată cum atenția asupra problemei traducerilor de calitate ne e atrasă de însăși practica, de însăși viața scenelor noastre.

Florian Potra

ECHILIBRUL ÎN SPECTACOL

Teatrul Național Craiova: Ecaterina Teodoroiu de N. Tăutu

Funcția educativ-patriotică a piesei lui Nicolae Tăutu este îndeplinită atunci cînd, din colbul vremii, redăm spectatorului imaginea înobilată, îmbogățită de nîmbul eroic, chipul viu și totuși de proporții legendare al acestei Ioane d'Arc moderne a romînilor, care este Ecaterina Teodoroiu, eroina de la Jiu. Și, în continuare, piesa mai e servită atunci cînd, pe lingă întru chiparea acestui personaj istoric, aproape legendar, spectacolul se mai îmbogățește și cu fresca (tot vie și ea) a societății acelei vremi, pentru ca astfel eroismul Ecaterinei, contrastînd cu climatul moral, specific clasei conducătoare de atunci, să dea morții ei semnificația unei jertfe izvorite din sentimentul patriotic, dar și a unei pilde de civism și moralitate, în comparație cu cei ce nu înțelegeau să-și riște nici

măcar o unghie, pentru țara pe care o conduceau.

Fără ca aceste sensuri ale piesei să fie greu de descifrat ori de redat, regizorul are a face față aci unei probleme de dozaj, de echilibru artistic, spre a nu crea un spectacol în care, pe de o parte, ambianța patriotismului eroic să servească evoluția personajelor socotite pozitive, dar, pe de altă parte, introducerea în scenă a celor negative să destrame această ambianță, spre a o înlocui (asemenea unui divertisment) cu un fel de atmosferă de comedie bufă.

Am asistat, la Craiova, la o piesă în care, o echipă de dramă a dat: viață, spiritualitate și noblețe eroinei de la Jiu, prin jocul Silviei Popovici; caracter și forță de convingere colonelului patriot Dobre, slujit cu multă dăruire pe scenă de către

Amza Pellea; romantism și eleganță sufletească sublocotenentului Pănoiu, logodnicul Ecaterinei, prin jocul sobru și discret al lui Gheorghe Cozorici; savoare și autenticitate majurului Stavrat, redat de Manu Nedeianu cu vervă comică dar și cu accente calde, umane.

Ecaterina Teodoroiu a căpătat, în interpretarea actriței de la Craiova, trăsăturile unui puternic caracter, minat de o voință neclintită și de conștiința datoriei patriotice. Silvia Popovici a știut să imprime personajului și o notă lirică, și căldură, fiind în același timp, de o mare discreție, care a inzeștră-o pe Ecaterina Teodoroiu cu o umanitate și o gingășie, dificile de redat din pricina imaginii oarecum unilaterale pe care ne-au lăsat-o despre ea relatările și documentele istorice. Astfel, în scenele atit de scurte dar și atit de emoționante, pe care Silvia Popovici le-a creat cu partenerul ei Gheorghe Cozorici, latura aceasta romantică a ambelor personaje nu a devenit dulceagă, ci s-a înălțat spre o poezie reținută și profundă.

Colonelul Dobre a căpătat prin Amza Pellea fizionomia unui caracter dăltuit în piatră, pentru care patriotismul nu este o podoabă de paradă sau prilej de realizare a unor interese meschine, ci exprimă sentimentele curate ale unui ostaș care își apără țara și împotriva dușmanului din afară, dar vede și-l împoacă cu oprobiul său și pe cel dinăuntru — clasa conducătoare. Am reținut la Amza Pellea dorința de a inzeștra fiecare replică cu o trăire efectivă, cu emoționalitate, evitind ostentația. Și aceasta l-a condus la o realizare autentică, i-a înlesnit ocholirea tonurilor de fals patriotism. Manu Nedeianu are meritul de a fi fost, așa cum spuneam și mai sus, foarte autentic în rolul lui Stavrat, un rol care invită, prin toată structura lui, la șarjă. Dar Manu Nedeianu nu a șarjat, ci a știut să dozeze, în această întruchipare a majurului Stavrat, anumite trăsături bonome, împreună cu acele apucături și deprinderi ce dau conturul specific acestui personaj. Dar a mai știut, actorul de la Craiova, să nu ascundă sub virtuozități actoricești și acea latură — destul de puțin evidentă dar existentă totuși — a umanității, pe care Stavrat o manifestă, cel puțin atunci cînd își apără fiul și acceptă sacrificiul de sine spre a-l salva.

Pe de altă parte însă, și o spun cu tot regretul, unitatea spectacolului de la Craiova a avut de suferit din pricina fap-

tului că regia a încercat să creeze acel divertisment comic, prin exploatarea în acest sens a celor două personaje privite cu ochi satiric de autor — prințesa Ghika, în interpretarea actriței Madeleine Nedeianu, și prințesa Mavrodini, intruchipată de Margot Boteanu-Păcuraru. Aducerea acestora în scenă ca un divertisment comic a dăunat în mod cert climatului dramatic, cel puțin din următoarele puncte de vedere: în primul rînd, apariția acestor „doamne” a fost atit de excesiv și de exterior satirizată, încit au devenit niște caricaturi penibile, grotești și agresive. Pînă la urmă, evoluția lor scenică a luat caracterul de farsă, prefăcîndu-se într-un număr comic în sine. Faptul acesta nu a slujit însă la întruchiparea unor exemplare ale unei lumi pe care istoria a condamnat-o, o lume despre care spectatorul nostru știe că era o prezență mult mai puțin comică, în schimb mult mai odioasă. (Și aci așa face o paranteză spre a atrage atenția că o șarjă nedibace, socotită în mod eronat satiră, creează o disonanță în spectacol și un fel de nouă receptivitate a spectatorului, tentat să guste și să aplaude o farsă care, la drept vorbind, diminuează elementul satiric, sporind în schimb predispoziția pentru amuzament. Și apoi, atribuind acestor personaje, care aduc o atmosferă de farsă pe scenă, răsplata însoțită de simpatie și aplauze, se schimbă pînă la urmă însăși intenția și destinația ce le-au fost hărăzite de textul dramatic.) În al doilea rînd, aceste apariții au dăunat, așa cum au fost ele concepute, desfășurării armonioase a acțiunii prin lungimea și stăruința cu care au fost menținute la rampă.

Toate acestea au fost posibile pentru că preocuparea de a le pune în contrast cu fondul și dramatismul momentului a dispărut pentru o bucată de vreme din preocuparea regiei. Spectacolului de la Craiova i-a lipsit, așadar, măsura, sau mai exact, i-a lipsit echilibrul, care ar fi condus la crearea unei atmosfere în care personajele, fie ele oricît de diferite ca structură, să coexiste pe același plan în încercarea de a făuri ceea ce se cheamă *climatul piesei*. Nu comentez acum și aci scenografia acestui spectacol, pe care nu o aprob, pentru că îmi rezerv dreptul să revin altă dată, și nu prea tîrziu, asupra acestui aspect al activității de la Craiova, care începe să devină o serioasă problemă.

Mircea Alexandrescu